Polasaí Bí Cineálta Scoile chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Polasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Ghlac Bord Bainistíocht **Ghaelscoil Bhaile Brigín** an polasaí seo a leanas chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Comhlíonann an polasaí seo go hiomlán ceanglais *Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna* 2024.

Aithníonn an Bord Bainistíochta go gcuireann iompraíocht bhulaíochta as do chearta an linbh mar a leagtar amach i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh. Tá freagracht orainn go léir, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a bhíonn ag iompraíocht bhulaíochta.

Táimid tiomanta do chinntiú go gcoinnítear gach scoláire a fhreastalaíonn ar ár scoil saor ó dhíobháil agus go bhfuil folláine ár scoláirí chun tosaigh i ngach rud atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ag iompraíocht bhulaíochta ar shaol ár scoláirí agus táimid tiomanta go hiomlán d'iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Deimhnímid go ndéanfaimid, i gcomhréir lenár noibleagáidí faoi reachtaíocht chomhionannais, gach beart atá indéanta de réir réasúin chun ciapadh scoláirí nó baill foirne a chosc ar aon cheann de na naoi bhforas a shonraítear: inscne, stádas sibhialta, stádas clainne, claonadh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine agus a bheith mar bhall den Lucht Siúil.

Sainmhíniú ar an mbulaíocht

Tugtar sainmhíniú ar an mbulaíocht in *Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna* mar iompraíocht spriocdhírithe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Ní mór do gach scoil polasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina leagtar amach conas a chuireann pobal na scoile cosc ar iompraíocht bhulaíochta agus conas a théann sé i ngleic léi. Déantar foráil i gCód Iompraíochta na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Mír A: Forbairt/athbhreithniú ar ár bpolasaí Bí Cineálta chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi

Tugadh deis do gach ball dár bpobal scoile ionchur a bheith acu i bhforbairt/athbhreithniú an pholasaí seo.

	Dáta an Chomhairliúcháin	Modh comhairliúcháin
Foireann na Scoile	24/2 14/3 leathlá 28/4 31/3	Cruinnithe Foirne Seisiúin Phlé Suirbhé
Scoláirí	30/4 Seachtain cinealtais	Suirbhé Grúpa Fócais
Tuismitheoirí	seachtain Cinealtais	Suirbhé
Bord Bainistíochta	22/2 26/5	Plé ag leibhéal an Bhoird faoi na Treoirlinte nua Daingniú
Pobal na scoile i gcoitinne (de réir mar is cuí mar shampla tiománaithe bus)		
An dáta ar faomhadh an polasaí: 26/05/25		

Mír B: Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc

Leagtar amach sa mhír seo na straitéisí coisctheacha a úsáidfidh an scoil. Ina measc sin tá straitéisí atá dírithe go sonrach ar iompraíocht bhulaíochta ar líne a chosc, iompraíocht bhulaíochta homafóbach agus trasfhóbach, iompraíocht bulaíochta ciníche, iompraíocht bulaíochta gnéasaí agus ciapadh gnéasach de réir mar is cuí. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta).

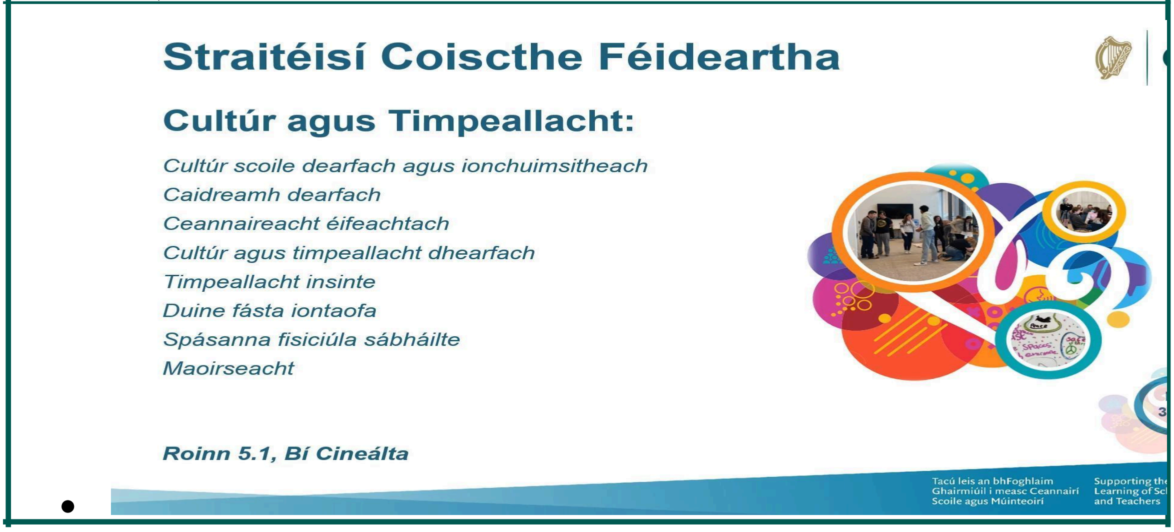

•

Rudaí atá ar siul sa scoil faoin réimse Cúltúr & Timpeallacht chun iompraíocht bhulaíochta a chosc:

- Céiliúrtha Ranga & Scoile
- An meoin fáis
- Múinteoirí/CRS ag bualadh le daltaí ag na doirsí ar maidin
- Maoirseacht sa chlós ar maidin
- Tionól
- béim ar chinntí, cearta & meas,
- Céadaoin Chineálta,
- Ceannairí ardranga ag obair leis na naíonáin.
- Léitheoireacht roinnte idir ranganna
- Cairde chlóis,
- Cuma fáilteach ar an scoil
- Póstaer cleachtais aisríoch & meon dearfach.
- Coiste na nDaltaí,
- Prócaí Cineáltais
- Boscaí buarthaí,
- Cúntóirí clóis: páistí móra ag cuidiu,
- Drámaíocht bunaithe ar théama,
- Boscaí clóis,
- Spásnana ciúna/pobail
- Sosanna gluaiseachta agus an fearas,
- Ag nascadh le scoileanna eile

Rudaí atá ar siul sa scoil faoin réimse Curaclam chun iompraíocht bhulaíochta a chosc:

- Obair Ghrúpa
- Obair Phiaraí
- OSPS
- OCG
- Polasaí Folláine
- Foghlaim Shoisialta & Mhothúchánach
- Friends for Life
- Coiste na nDaltaí
- Bí Sábháilte
- An tSeachtain Chairdis
- Tionól Seachtainiúil
- Aireachas

- Am Ciorcail
- Grúpaí Sóisialta
- Ábhar ealaíne
- Cuairt na nGardaí Síochána mar aoichainteoirí
- Sosanna Gníomhachta
- Seomra Céadfach
- An Gairdín
- Maoirseacht
- Fí na Folláinne
- Tacaíocht foghlama agus oideachas speisialta
- Na Zóin Rialaithe - tosaithe i réimse na tacaíochta agus na ranganna speisialta ach le leathnú
- Scéalta sóisialta
- Lego
- Ceol
- Ealaín
- Drámaíocht
- Stop Agus Oscail Leabhar

<u>Rudaí atá ar siul sa scoil faoin réimse Polasaí agus Pleanáil chun iompraíocht bhulaíochta a chosc:</u>

- Folláin mar chroílár na pleanála
- Maoirseacht
- RSO
- Co-phleanáil
- Féinmheastóireacht scoile
- Cumarsáid le tuismitheoirí
- Comhairliúchán le múinteoirí agus an pobal scoile.
- Brat glas/brat omra
- Aer úr an Aoine
- An Cód Iompair
- Conradh ranga
- Úsáid inghlactha teicneolaíochta
- Cruinnithe Foirne
- Traenáil CALM/PCI
- Bord Bainistíochta
- Coiste na dTuistí
- Polasaí Bia Sláintiúil

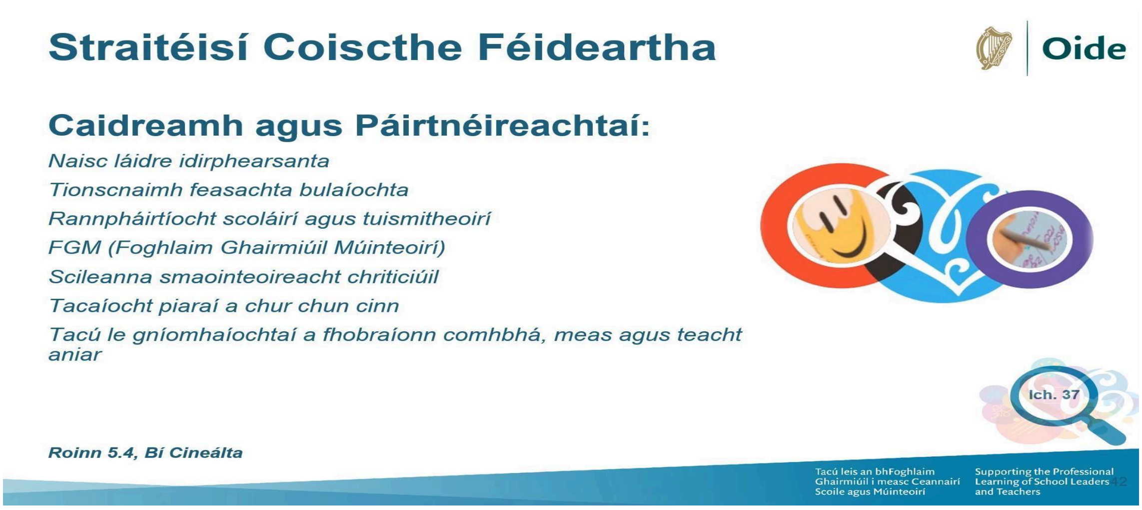

<u>Rudaí atá ar siul sa scoil faoin réimse Caidreamh & Páirtnéireachtaí chun iompraíocht bhulaíochta a chosc:</u>

- Tionscnaimh feasachta - ag diriú ar cairdeas a stiúradh/bulaíocht bunaithe ar fhéiniúlacht,ciníoch/homafóbach/trasfhobach/gnéasachas/ciapadh ghéis
- Tacú le rannpháirtíocht ghníomhach scoláirí
- acú le rannpháirtíocht ghníomhach tuistí
- Ceardlanna/seiminéir a reáchtáil do scoláirí/foireann/tuistí re feasacht a ardú
- Tacú le gniomhaíochtaí a fhorbraíonn comhbhá/meas agus teacht aniar
- Tacaíocht piaraí amhail meantóireacht piaraí a spreagadh
- Gníómartha cineálta a chur chun cinn'
- fadhbréiteach a theagasc
- díospóireachtaí a óstáil
- Céadaoin chinealta
    - lon le cheile
    - Ceachtanna le cheile
- Sport (foireann na scoile)
- Coiste na nDaltaí
- Leitheoireacht le ranganna eile
- Cuairteoirí
- R6 mar ambassadóirí
- Modheolaíochtaí - obair ghrúpa srl
- Fí na folláine
- Ag obair le chéile (cluichí msh am orga)
- Comórtais
- Siceolai
- Seirbhísí
- Comhthioscadail le scoileanna eile

Thuas sin na réimsí - thíos réimsí ar leith eile luaite

<u>Cibearbhulaíocht:</u>

- OSPS
- curaclam um inniúlacht ar na meáin dhigiteacha a chur i bhfeidhm le béim á chur ar fhreagracht ar líne
- comhráití rialta le scoláirí faoi chaidreamh a tá measúil agus cineálta a chothú ar líne
- Polasaí úsáide inghlacta don teicneolaíocht
- Tagairt a dhéanamh d'iompar chuí ar líne mar chuid den caighdeáin iompraíochta sa

chod iompair

- Imeachtaí Sábháilteachta ar líne a chur chun cinn nó a réachtáil do thuistí atá freagrach as maoirseacht - déantar iarracht a leithead a chur in áirithe gach bliain
- Lá na Sábháilteachta idirlín a reáchtáil . Bíonn ceardlanna ar scoil leis an Gardaí agus a leithead de Bully4U.

Homafóbaic/Trasfóbaic

- Timpeallacht fhisiciúíl ionchuimsitheach a chothú agus a choinneáíl, amhail postaeir ábhartha a chur ar taispeáint
- tacaíocht piaraí a spreagadh
- steiréitíopaí inscne a cheistiú
- ceardlanna agus seiminéir a reachtáil do scoláirí/foireann tuistí
- speagadh a thabhairt do scoláírí labhairt amach nuair a fheiceann siad iompraíocht homafóbach ag tarlú

Iompraíocht Bulaíochta Ciníche a Chosc

- Cultúr scoile a chothú ina ndéantar an éagsúlacht a cheiliúradh agus ina "bhfeiceann daltaí iad féin" ina dtimpeallacht scoile.
- Éagsúlacht na scoile ó thaobh cultúir de a bheith sofheicthe agus ar taispeáint.
- Ceardlanna agus seimineáir a reáchtáil do scoláirí, d'fhoireann na scoile agus do thuismitheoirí chun feasacht ar chiníochas a mhúscailt.
- Tacaíocht piaraí a spreagadh amhail piarmheantóireacht agus gníomhaíochtaí a chothaíonn comhbhá.
- Breathnóirí a spreagadh chun tuairisc a thabhairt nuair a fheiceann siad iompraíocht chiníoch.
- Tacaíochtaí a sholáthar d'fhoireann na scoile chun freagairt do riachtanais scoláirí ar teanga bhreise é an Béarla dóibh agus chun cumarsáid a dhéanamh lena dtuismitheoirí nuair is ann dóibh
- Tacaíochtaí a sholáthar d'fhoireann na scoile chun tacú le scoláirí ó mhionlaigh eitneacha, lena n áirítear scoláirí ó phobal an Lucht Siúil agus na Romach, agus chun cumarsáid a spreagadh lena dtuismitheoirí.
- Cuireadh a thabhairt do chainteoirí ó chúlraí eitneacha éagsúla msh mar chuid den Seachtain Ilchulturtha
- A chinntiú go léirítear in ábhar léitheoireachta na leabharlainne agus na dtéacsleabhar

Tá na polasaithe maoirseachta agus monatóireachta a leanas i bhfeidhm ag an scoil chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta)

Tá na rudaí seo a leanas ar siul againn ó thaobh monatóireachta agus maoirseachta de:

- Clós - maoirseacht sa chlós - múinteoirí ar gach clós. Ní féidir le daltaí dul ó shúil na múinteoirí
- I gcás timpiste/gortaithe/tinnis agus nach féidir le dalta dul amach ar an gclós, fanann siad leis an múinteoir atá i bhfeighil ar an ionad garchabhair.
- Ar Maidin - Múinteoir Clodagh (nó ball eile den fhoireann muna bhfuil sí ar fáil) sna clóis ó 8.45. Níor cheart go mbeadh aon dalta ar thalamh na scoile roimh 8.45. Daltaí sna Naíonáin Bheaga - Rang 1 faoi stiúr a gcuid tuistí/caomhnóirí sna línte ó 8.45-8.50
- Dul abhaile - siúlann an múinteoir ranga daltaí Rang 3-6 síos chuig an ngeata, ach amháin iad siúd ata ag bailiú siblíní nó ag dul amach an geata eile. Naíonáin bheaga -

Rang 2 scaoiltear iad ó dhoirsí na scoile chuig caomhnóirí/tuismitheoirí

- Ar líne - Polasaí úsáid inghlacta
- Cód Iompair
- Bí Cineálta
- Sláinte agus Sábháilteacht
- Polasaí Folláine na Scoile
- Rialacha Ranga
- Timpeallacht Sceithidh
- OSPS
- Clár Bí Sábháilte
- Ráiteas um Chumhdach Leanaí
- Tuairisciú ar chásanna bulaíochta ag gach Cruinniú Boird Bainistíochta; ag tuairiscí líon na gcásanna, céard a tharla agus céard a rinneadh
- Mír rialta ar chlár na gcruinnithe foirne BOM

Mír C: Ag dul i ngleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí atá freagrach as dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta:

An múinteoir ranga an príomh duine le cúram, ach le tacaíocht ón bPríomhoide Tánaisteach nó Príomhoide más gá.

Nuair a tharlaíonn iompraíocht bhulaíochta, déanfaidh an scoil:

> A chinntiú go néistear leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus go gcuirtear é/í ar a s(h)uaimhneas.

> Iarracht príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú.

> Gach comhrá go híogair.

> Aois agus cumas na ndaoine atá i gceist a mheas.

> A éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á dhéanamh air/uirthi maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.

> A ghníomhú go tráthúil.

> Tuismitheoirí na ndaoine atá i gceist a chur ar an eolas.

Is iad seo a leanas na céimeanna a ghlacfaidh an scoil le fáil amach an raibh iompraíocht bhulaíochta á déanamh, na cuir chuige a glacfar chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Bainfear úsáid as an 3 cheist thíos le breithiúnas a dhéanamh an bulaíocht í. Is gá go mbeidh freagra dearfach ar an 3 cheist.

Baintear úsáid as an infografic ina dhiaidh sin le dul i ngleic leis. Tá sin bunaithe ar Aguisín C, atá ceangailte leis seo, agus baintear úsáid as sin go céimneach.

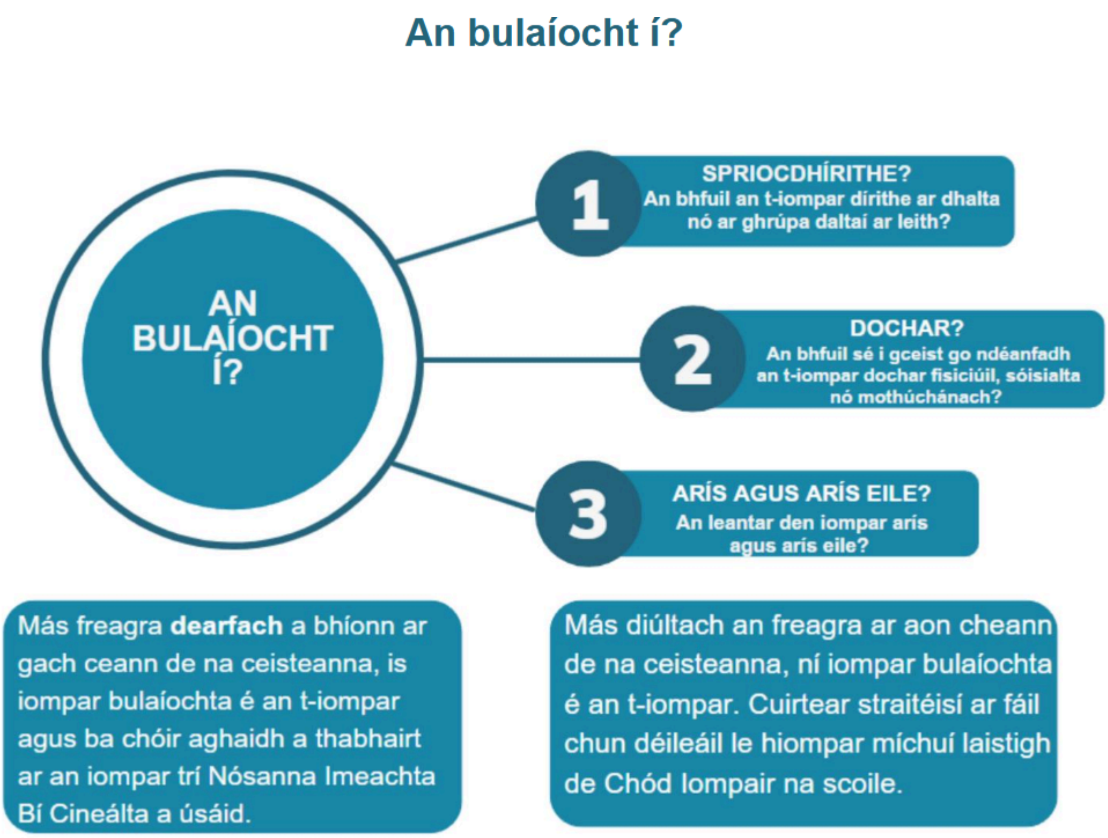

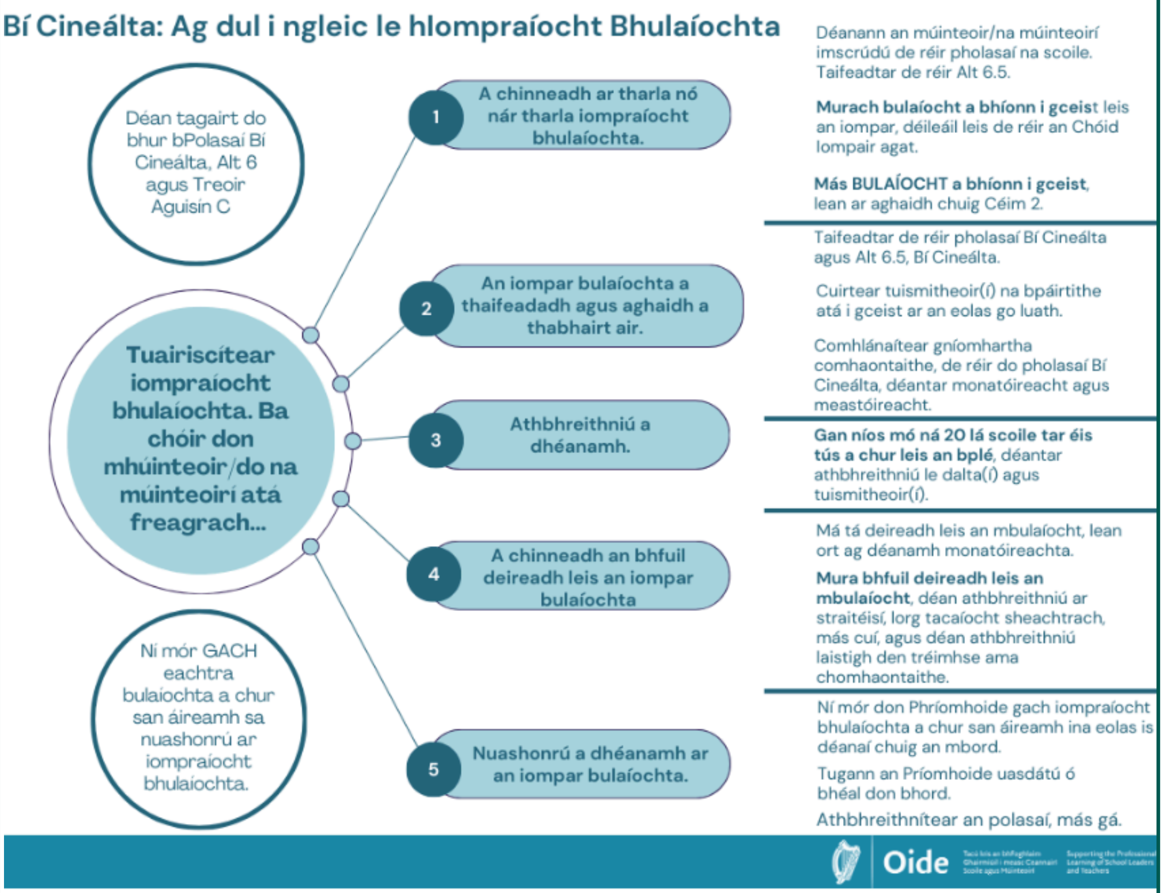

Aguisín C

Treoir maidir le Dul i nGleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Tá pobal uile na scoile freagrach as iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Ba chóir do scoileanna oibriú i gcomhar lena bpátrún, leis an mbord bainistíochta, leis an bhfoireann, le scoláirí agus lena dtuismitheoirí chun a bpolasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Is mar threoir a thugtar an taguisín seo maidir le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. Tá sé bunaithe ar an eolas i gCaibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi do bhunscoileanna agus d'iar-bhunscoileanna.

Cur chuige

Déantar na fiosrúcháin lasmuigh den seomra ranga, nuair is féidir, chun príobháideachas a chinntiú. Déanfaidh an múinteoir ranga:

- Agallamh leis na páistí lena mbaineann, ar bhealach éisteach agus tuisceanach.
- Déanfar agallaimh aonair roimh agallamh grúpa (má bhaineann)
- Iarrfar ar pháistí tuairisc a thabhairt (i scríbhinn nó ó bhéal) gan tuiscint gur "ciontach" atá siad.
- Má tá páiste neamhspleách a bhféadfadh eolas tábhachtach a bheith aige/aici, tugtar cuireadh dóibh labhairt go príobháideach.

Nuair a théann siad i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta, ba chóir do mhúinteoirí:

- A chinntiú go mothaíonn an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici go bhfuiltear ag éisteacht leis/léi agus go bhfuiltear á c(h)ur ar a s(h)uaimhneas.
- Iarracht a dhéanamh príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú.
- Gach comhrá a dhéanamh go híogair.
- Aois agus cumas na scoláirí atá i gceist a chur san áireamh.
- Éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.
- Gníomhú go tráthúil.
- Tuismitheoirí na scoláirí atá i gceist a chur ar an eolas.

Ag aithint cé acu ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta

In Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna, sainmhínítear an bhulaíocht mar iompraíocht spriocdhírithe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist sa chaidreamh idir beirt nó idir grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Chun a chinneadh an iompraíocht bhulaíochta í an iompraíocht a thuairiscítear, ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar na ceisteanna seo a leanas:

- An bhfuil an iompraíocht dírithe ar scoláire ar leith nó ar ghrúpa scoláirí?
- An bhfuil sé i gceist dochar fisiciúil, sóisialta nó mothúchánach á dhéanamh de bharr na hiompraíochta?
- An bhfuil an iompraíocht á léiriú arís agus arís eile?

Más 'Tá' an freagra ar gach ceann de na ceisteanna thuas, is iompraíocht bhulaíochta í an iompraíocht agus ba chóir dul i ngleic léi de réir Ghnásanna Bí Cineálta.

Tabhair do d'aire: D'fhéadfadh sé go measfaí gurb ionann eachtraí aon uaire agus bulaíocht i gcásanna áirithe.

D'fhéadfadh sé go measfaí gurb ionann agus iompraíocht bhulaíochta teachtaireacht ghoilliúnach amháin a phostáiltear ar na meáin shóisialta mar is ródhócha go ndéanfar í a roinnt mórán uaireanta agus mar sin déanfar iompraíocht leantach di.

Más Níl an freagra ar aon cheann de na ceisteanna thuas, ní iompraíocht bhulaíochta an iompraíocht.

Déantar foráil i gCód Iompair na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí.

Nuair atáthar ag aithint ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir:

- Cad, cá háit, cathain agus cén fáth a bhreithniú?
- Is féidir an seicliosta in Aguisín C a úsáid mar chúnamh chun iompraíocht bhulaíochta a aithint.
- Má bhíonn grúpa scoláirí i gceist, ba chóir teagmháil a dhéanamh le gach scoláire ina (h)aonar ar dtús.
- Ina dhiaidh sin, ba chóir bualadh le gach scoláire atá i gceist mar ghrúpa.
- Ag an gcruinniú grúpa, ba chóir go niarrfaí ar gach scoláire a c(h)untas féin ar ar tharla a thabhairt lena chinntiú go bhfuil gach duine sa ghrúpa soiléir faoi thuairimí a chéile.
- Ba chóir tacaíocht a thabhairt do gach scoláire de réir mar is cuí, i ndiaidh an chruinnithe grúpa.
- B'fhéidir go mbeadh sé ina chuidiú a iarraidh ar na scoláirí atá i gceist a gcuntas ar an eachtra/na heachtraí a scríobh síos.

I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta

- Is dlúthchuid de phobal na scoile iad na tuismitheoirí agus tá ról tábhachtach acu, i gcomhar le scoileanna, maidir le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta, ní mór teagmháil a dhéanamh le tuismitheoirí na scoláirí atá i gceist go luath chun iad a chur ar an eolas faoin gcás agus chun dul i gcomhairle leo maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht.
- Tá sé tábhachtach éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.
- Ba chóir taifead a choinneáil den phlé a rinneadh le gach duine a bhí i gceist.
- Ba chóir go ndéanfadh an taifead seo doiciméadú ar fhoirm agus ar chineál na hiompraíochta bulaíochta, más eol sin (féach Mír 2.5 agus 2.7 de ghnásanna Bí Cineálta), cá háit agus cathain a tharla sé agus dáta na teagmhála tosaigh leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí.
- Ba chóir go mbeadh tuairimí na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí maidir leis na gníomhartha atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta san áireamh sa taifead.

Caithfear déileáil leis na páirtithe uilig ar bhealach aois oiriúnach agus ar bhealach a thagann le Cód Iompar na scoile.

Naíonáin go Rang 1

Déantar plé aois-oiriúnach leis an bpáiste faoin tionchar ar an bpáiste eile. Tugann an páiste gealltanas don té atá thíos leis go stopfaidh sé/ sí leis an iompar agus cuirtear tuismitheoirí ar an eolas. Déanfar taifead ar an eachtra de réir nósanna imeachta tuairiscithe. Muna stopann agus cuireann an Príomhoide tacaíocht ar fáil, d'fhéadfadh go mbeadh cruinniú le tuismitheoirí oiriúnacha ag an bpointe seo.

Rang 2 go Rang 6

Céim 1

- Déanfar taifead ar an eachtra i dtaifid na scoile de réir nósanna imeachta tuairiscithe
- Líonann an páiste bileog machnaimh (Aguisín 2).
- Tugann an páiste gealltanas i scríbhinn agus chuig an té atá thíos leis go stopfaidh sé/sí leis an iompar.
- Cuirtear tuismitheoirí ar an eolas ar bhealach tacúil agus dearfach.

Céim 2 (Tar éis 20 lá scoile déanfar athbhreithniú ar dhul chun cinn agus stádas an chaidrimh)

Má bhristear an gealltanas nó má leanann an t-iompar

- Déanfaidh an múinteoir athbhreithniú ar na straitéisí a úsáideadh i gcomhairle leis na scoláirí agus tuistí
- Líonann an páiste bileog machnaimh eile.
- Eagraítear cruinniú le tuismitheoirí.

Céim 3

Má bhristear an gealltanas nó má leanann an t-iompar

- Cuirfear an cás faoi bhráid an Phríomhoide/Leas-Phríomhoide.

- Cuirfear smachtbhannaí réasúnacha i bhfeidhm (e.g. cailliúint phribhléidí, fionraí inmheánach) de réir chód iompair na scoile.
- Cinntíonn an Bord an bhfuil an páiste oiriúnach do thuras scoile (nó ceann thar oíche) agus déanann siad measúnú ar aon rioscaí a d'fhéadfadh teacht chun cinn.

Céim 4

Má leanann an t-iompar ar aghaidh:

- Socraíonn an Bord ar smachtbhannaí cuí (suas go fionraí, más gá).
- D'fhéadfaí comhairle nó tacaíocht a lorg ó NEPS, Tusla, nó gníomhaireachtaí eile más cuí.

Iarphlé i gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta

- Ní mór don mhúinteoir dul i mbun plé arís leis na scoláirí agus na tuismitheoirí atá i gceist tráth nach bhfuil níos mó ná 20 lá scoile i ndiaidh na teagmhála tosaigh.
- ar na tosca tábhachtacha atá le breithniú mar chuid den phlé seo tá cineál na hiompraíochta bulaíochta, éifeachtacht na straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíochta bhulaíochta agus an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist.
- ba chóir don mhúinteoir an tathbhreithniú le scoláirí agus lena dtuismitheoirí a dhoiciméadú lena fháil amach an bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta agus tuairimí na scoláirí agus na dtuismitheoirí ina leith sin.
- ba chóir an dáta ar cinneadh go raibh deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta a thaifeadadh freisin.
- ba chóir aon rannpháirtíocht le seirbhísí/tacaíochtaí seachtracha a bhreacadh síos freisin.
- d'fhéadfadh sé go mbeadh gá le maoirseacht agus tacaíocht leanúnach do na scoláirí atá i gceist fiú nuair a bheidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta.
- mura bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir athbhreithniú a dhéanamh ar na straitéisí a úsáideadh i gcomhairle leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí agus ba cheart amlíne a aontú le haghaidh tuilleadh plé go dtí go dtiocfaidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta.
- más léir go bhfuil an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici ag leanúint leis an iompraíocht a léiriú, ba chóir smaoineamh ar na straitéisí a úsáid chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí dá bhforáiltear i gCód Iompair na scoile. Má dhéantar pionóis smachta a bhreithniú, is ceist é sin idir an scoláire ábhartha, a t(h)uismitheoirí agus an scoil.
- Mura bhfuil tuismitheoir(í) sásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, de réir Ghnásanna Bí Cineálta Chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus Iarbhunscoileanna, ba chóir iad a atreorú chuig gnásanna gearán na scoile.
- Má tá tuismitheoir míshásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, féadfaidh sé/sí gearán a dhéanamh leis an Ombudsman do Leanaí má

<u>NB - daltaí a bhfuil Plean Tacaíochta Scoile nó Scoile Móide is gá an taifead a chur leis an bPlean sin</u>

Sa chás go n-iarrtar gan aon rud dhéanamh faoi:

- D'fhéadfadh sé go n iarrfadh scoláire a dhéanann iompraíocht bhulaíochta a thuairisciú ar bhall foirne gan aon rud a dhéanamh faoin iompraíocht seachas "faire amach" dó/di.
- D'fhéadfadh sé nach mbeadh an scoláire ag iarraidh go n'aithneofaí é/í mar dhuine a sceith eolas le duine éigin faoin iompraíocht bhulaíochta. D'fhéadfadh sé go gceapfadh sé/sí go n éireodh cúrsaí níos deacra dó/di dá n inseofaí an scéal do dhuine éigin.
- Sa chás sin, tá sé tábhachtach don bhall foirne comhbhá a léiriú leis an scoláire, déileáil leis an gcás go tuisceanach agus labhairt leis an scoláire chun a oibriú amach le chéile cad iad na bearta is féidir a dhéanamh chun dul i ngleic leis an gcás agus conas a cuirfear a t(h)uismitheoirí ar an eolas.
- Tá sé tábhachtach go mothódh an scoláire a d'fhulaing iompraíocht bhulaíochta sábháilte
- D'fhéadfadh tuismitheoirí freisin scoileanna a chur ar an eolas faoi iompraíocht bhulaíochta a tharla agus a iarraidh ar an scoil go sonrach gan aon ghníomhaíochtaí a dhéanamh.
- Ba chóir do thuismitheoirí **an t iarratas seo a dhéanamh chuig an scoil i scríbhinn** nó ba chóir go n éascófaí iad chun é sin a dhéanamh sa chás go bhfuil bacainní litearthachta nó inniúlachta digití nó bacainní teanga ann.
- Mar sin féin, agus iarratas an tuismitheora á chur san áireamh, d'fhéadfadh sé go gcinnfeadh scoileanna, ag brath ar na cúinsí, go bhfuil sé oiriúnach dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta

Muna dtarlaíonn sé ar scoil:

- Níltear ag súil go ndéileálfaidh scoil le hiompraíocht bhulaíochta a tharlaíonn nuair nach mbíonn scoláirí faoi chúram nó faoi fhreagracht na scoile.
- Sa chás go mbíonn tionchar ag an iompraíocht bhulaíochta sin ar scoil, áfach, tá iallach ar scoileanna tacú leis na scoláirí atá i gceist.
- I gcás go leanann an iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh sa scoil, ba chóir do scoileanna déileáil leis de réir a bpolasaí Bí Cineálta.
- Sa chás nach scoláire ón scoil an scoláire a léiríonn iompraíocht bhulaíochta ach gur scoláire ón scoil an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici, ba chóir don scoil tacaíocht a thabhairt don scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus dul i mbun plé leis/léi agus leis na tuismitheoirí chun cinneadh a dhéanamh maidir leis na bearta is féidir a dhéanamh

Bainfidh an scoil úsáid as na cuir chuige seo a leanas chun tacú leo siúd a ndéanfar bulaíocht orthu, iad siúd a bheidh mar fhinné agus iad siúd a léireoidh iompraíocht bhulaíochta (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

https://www.pdst.ie/sites/default/files/%C3%81bhar%20Taca%C3%ADochta%20Frithbhula%C3%ADochta.pdf

Bainfear úsáid as an gcáipéis ceangailte thuas mar ábhar tacaíochta agus muid ag iarraidh tacú le daltaí nuair a tharlaíonn cásanna bulaíochta. Tá réimse leathan de stráitéisí luaite ann.

Bainfear úsáid as na stráitéisí seo a leanas chun tacú le a ndéanfar bulaíocht orthu, iad siúd a bheidh mar fhinné agus iad siúd a léireoidh iompraíocht bhulaíochta.

1) ***Dona daltaí a ndéanfar bulaíocht orthu***:
   - éisteacht go curamach le gearáin an pháiste agus agus tabhairt le fios dóibh nach bhfuil siad ina n-aonar
   - spreagadh le labhairt le múinteoir nó le duine fásta iontaofa
   - idirghabháil láithreach chun an bhulaíocht a stopadh agus a chinntiú go bhfuil an dalta sábháilte
   - tacú féinmhuinín an dalta a thógáil arís
   - soláthar tacaíochta fadtearmaí trí chomhairleachán nó clár frithbhulaíochta

2) ***Dona daltaí a bheidh mar fhinnéíthe:***
   - oideachas a chur ar dhaltaí maidir le tábhacht na heasaontachta agus an fhianaise a thuairisciú
   - spreagadh chun a bheith ina gcomhghuaillithe trí thacaíocht a léiriú doibh siúd atá thíos leis an mbulaíocht
   - gníomhaíochtaí rólghlactha chun tuiscint agus misneach a chothú
   - cur chuige neamhphionósach a ghlacadh chun a chinntiú nach mbeidh eagla ar fhinnéithe teacht chun tosaigh

3) ***Dona daltaí a léireoidh iompar bhulaíochta:***
   - comhrá neamhbhagrach acu le múinteoir chun cúiseanna na hiompraíochta a fhiosrú
   - cur chuige athshlánaitheach a úsáid chun freagracht a mhúineadh agus caidreamh dearfach a athchothú
   - obair le tuismitheoirí agus pobal na scoile chun pátrúin iompraíochta a fheabhsú
   - spreagadh chun macnamh a dhéanamh ar na hiarmhairtí agus bealaí eile chun caidrimh a láimhseáil

Déanfar gach iompraíocht bhulaíochta a thaifeadadh. San áireamh ansin beidh an cineál iompraíochta, cá háit agus cathain a tharla sé, agus dáta an chaidrimh le scoláirí agus tuismitheoirí. Déanfar na gníomhaíochtaí agus na tacaíochtaí comhaontaithe chun dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochtaa dhoiciméadú. Más ábhar imní í an iompraíocht bhulaíochta maidir le cosaint leanaí déileálfar leis an gceist gan mhoill de réir *Gnásanna um Chumhdach Leanaí do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna*.

Mír D: Maoirseacht:

Cuirfidh an príomhoide uasdátú ar iompraíocht bhulaíochta i láthair ag gach cruinniú den Bhord Bainistíochta. San áireamh san uasdátú seo beidh líon na neachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach, líon na neachtraí leanúnacha agus líon iomlán na neachtraí ó thús na scoilbhliana. Sa chás gur tharla eachtraí iompraíochta bulaíochta, cuirfidh an príomhoide uasdátú ó bhéal ar fáil freisin lena náirítear nuair is ábhartha, eolas a bhaineann le treochtaí agus patrúin a aithníodh, straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus aon straitéisí níos leithne chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Níl eolas pearsanta ná aitheantais san uasdátú seo. Féach Caibidil 7 de ghnásanna Bí Cineálta.

Tá an polasaí seo ar fáil do phobal na scoile ar shuíomh idirlín na scoile agus ina chóip chrua ach é a iarraidh. Tá leagan den pholasaí seo atá in oiriúint do scoláirí ar taispeáint sa scoil agus tá sé ar fáil freisin ar ár suíomh gréasáin agus ina chóip chrua ach é a iarraidh.

Déanfar an polasaí seo agus a chur i bhfeidhm a athbhreithniú ar bhonn bliantúil nó a luaithe agus is indéanta tar éis athrú ábhartha a bheith ann in aon ábhar dá dtagraíonn an polasaí seo.

Sínithe:______________________________ Dáta: ________________

(Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta)

Sínithe:______________________________ Dáta: ________________

(Príomhoide)

Fomharc do Thuismitheoirí & Chaomhnóirí

An bulaíocht í?

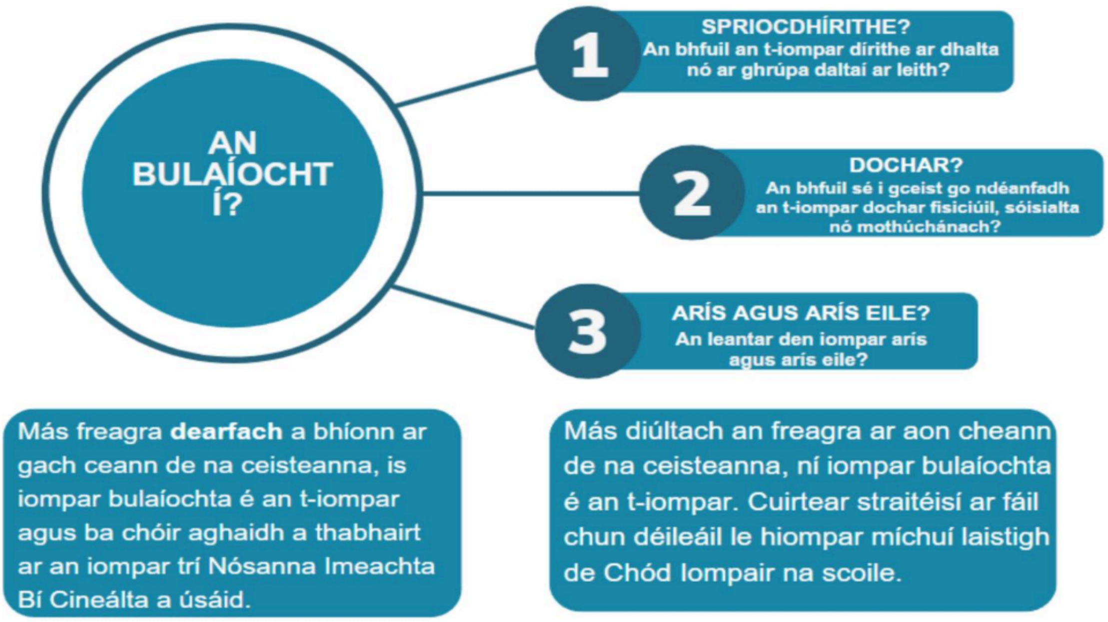

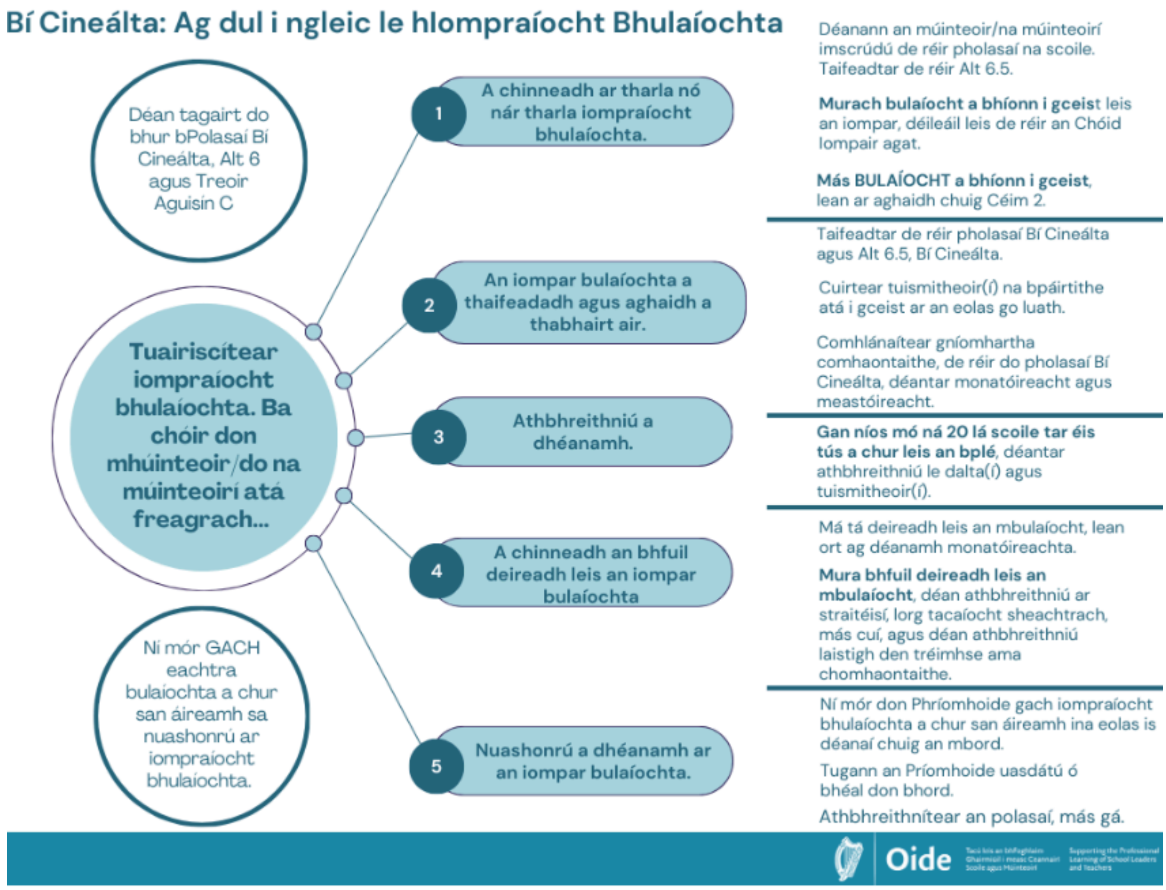

Teimpléad chun iompar bulaíochta a thaifeadadh

1. Ainm an dalta a bhfuil bulaíocht á déanamh air/uirthi agus a rang-ghrúpa

Ainm ____________________ Rang ____________

2. **Ainm(neacha) agus rang(anna) an dalta/na ndaltaí atá ag gabháil d'iompar bulaíochta**

____
____
____

3. An áit ar tharla an teagmhas/na teagmhais

Clós	
Seomra Ranga	
Pasáiste	
Leithreas	
Bus Scoile	
Eile	

4. **an té/na daoine a thuairiscigh** an bhulaíocht

An dalta i drácht	
Dalta eile	
Tuismitheoir	
Múinteoir	
Eile	
An dalta i drácht	

5. **An t-iompar ar ábhar imní/buartha é**

6. **Cineál** an iompair bhulaíochta (ticeáil an bosca/na boscaí ceart(a)

Ionsaitheacht Fhisiciúil		Cibearbhulaíocht	
Mí Chumais		Ciníoch	
Aonrú/Eisiamh		Bochtaineachta	
Féiniúlacht Inscne		Féiniúlacht Reiligiúnach	
Ard Chumais		Gnéasaíoch	
Homafóbach / Thrasfóbach		Cúlchaint Mhailíseach	
Cuma fisiciúil		Eile (tabhair do thuairim) Bosca le déanamh	

7. I gcás iompair a bhféachtar air mar bhulaíocht bunaithe ar aitheantas, tabhair an chatagóir lena mbaineann:

Homafóbach	Míchumas/bainteach le riachtanais speisialta oideachais	Ciníoch	Ballraíocht den Lucht Siúil	Eile (sonraigh)

8. **Cur síos gairid ar an iompar bulaíochta agus ar a thionchar.**

9. **Sonraí na mbeart a rinneadh.**

10. **Toradh an Athbhreithnithe tar éis 20 lá**

Sínithe ______________________________ (Múinteoir Ábhartha) Dáta ________________________

An Dáta a cuireadh é ar aghaidh chuig an bPríomhoide/Leas-Phríomhoide ____________________

Bi Cineálta

Cuir stop le bulaíocht

Abair le múinteoir nó duine fásta

Céard is bulaíocht ann?

Dochar

Tá an duine á dhéanamh d'aon ghnó chun duine eile a ghortú nó a chur trína chéile

Leanúnach

Déanann an duine é níos mó ná uair amhain thar treimhse níos mó ná lá amháin

Sprioc Dhírithe

Tá an duine á dhéanamh le duine faoi leith

AGUISÍN D

Cruinniú Boird: ______________________

<u>Uasdátú ar Iompraíocht Bhulaíochta a Sholáthar:</u>

Treoir maidir le hUasdátú ar Iompraíocht Bhulaíochta a Sholáthar do chruinniú an Bhoird Bainistíochta (dáta)

Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar shonraí na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ó chruinniú an bhoird bainistíochta roimhe seo, ní mór don phríomhoide an t-eolas seo a leanas a sholáthar ag gach gnáthchruinniú den bhord bainistíochta

Líon iomlán na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta nua a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach den Bhord Bainistíochta	
Líon iomlán na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta atá ag tarlú faoi láthair.	
Líon iomlán na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ó thús na scoilbhliana seo.	

.

Sa chás gur tuairiscíodh eachtraí iompraíochta bulaíochta ó bhí an cruinniú deireanach ann, ní mór tuairisc ó bhéal a chur san áireamh san uasdátú agus ba chóir go mbeadh an teolas seo a leanas san áireamh nuair is cuí:

- Na treochtaí agus na patrúin a aithníodh, mar shampla foirm na hiompraíochta bulaíochta, an cineál
- Iompraíochta bulaíochta más eol sin, láthair na hiompraíochta bulaíochta, cathain a tharla sé etc.
- Na straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta
- Aon straitéisí níos leithne chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi
- Má tharla aon eachtraí tromchúiseacha d'iompraíocht bhulaíochta a raibh drochthionchar suntasach acu ar scoláire
- Má chuir tuismitheoir in iúl don scoil gur fhág scoláire an scoil mar gheall ar iompraíocht bhulaíochta thuairiscithe
- Má tá tacaíocht bhreise ag teastáil ón mbord bainistíochta
- Más gá athbhreithniú práinneach a dhéanamh ar pholasaí Bí Cineálta na scoile roimh an athbhreithniú bliantúil

Níor cheart go náireofaí leis an uasdátú seo aon eolas pearsanta ná eolas a d'fhéadfadh na scoláirí atá i gceist a aithint.

Siniú an Chathaoirligh: ______________________

Dáta: ____________________________________

Aguisín F

Fógra faoi athbhreithniú bliantúil an Bhoird Bainistíochta ar Pholasaí Bí Cineálta na scoile

Deimhníonn Bord Bainistíochta Ghaelscoil Bhaile Brigín go ndearnadh athbhreithniú bliantúil an Bhoird Bainistíochta ar Pholasaí Bí Cineálta na scoile chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi agus ar a chur i bhfeidhm ag cruinniú an Bhoird Bainistíochta ar ________________.

Rinneadh an t-athbhreithniú seo i gcomhréir leis na ceanglais in Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-Bhunscoileanna ón Roinn Oideachais.

Sínithe:

(Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta)

Dáta:

Sínithe:

(Príomhoide)

Dáta:

Dáta don chéad athbhreithniú eile: Méan Fómhair 2026

Aguisín E _ Abhreithniú Bliantúil

https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/poist-pholasai/n%C3%B3sanna-imeachta-chun-iompra%C3%ADocht-bhula%C3%ADochta-a-chosc-agus-dul-i-ngleic-l%C3%A9i-do-bhunscoileanna-agus-diarbhunscoileanna/